

מזת יקזת הכר שזה

וואס דורך איר שפירט מען די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגאון רבי מנחם ברוך יאזעע שליט"א בעל 'מתיקות התורה'

סיפור לשולחן שבת

נרות החנכה שהצילו נשמות אבודות

בימי חנכה מתגלה הקשר העמוק שיש לכל יהודי עם הבורא, היות שהמהות של חנכה זה הפנימיות של כלל ישראל שאנו לא אמה ככל האמות חלילה, אלא אנו דבוקים וקשורים לאבינו שבשמים שבחר בנו מכל עם, ההפך מהמתיונים שלא הרגישו מה ההבדל בין היהודים ליונים.

ובפרט בימנו שרואים את האכזריות הנוראה של אויבי ישראל ואת הרחמנות הגדולה ומעשי החסד הפבירים, וההתעוררות הגדולה לתשובה של עם ישראל, האור הגדול שבכל יהודי מתגלית במלא עצמתה.

ולפיכך בחנכה מדליקים את השמן הטהור ומאירים את הנשמה ששוכנת בלבנו של כל יהודי, ועל ידי כך אנו מקדשים ומטהרים את נפשנו מזהמת אמות העולם ומכל החיצוניות והכלי העולם הזה, ודבקים בבורא ורואים את קרבתו אלינו על כל צעד ושעל.

ונביא כאן ספור נפלא שיש לו לקחים חשובים ויסודיים מאד: נולדתי ברומניה באמצע השואה האיומה, כילד לא ידעתי הרבה על יהדותי, ידעתי רק שאנחנו יהודים ואנו לא ככל הגוים, אבל לבד ממצוות והנהגות מועטות שהיו בבית הורי

<< המשך בעמוד ד

לקח מהפרשה

להדליק את האור ולראות את כל הטוב

עין אלא עולי עין - שיוסף התעלה וקנה עין טובה לעסק בטוב ולראות טוב בכל דבר, למרות כל היסורים והצער שהיו לו מבית ומבחוץ. כמובא במדרש (בר פ"ו) על הפסוק "ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח", ר' ברכיה אמר גבר קפיז שפרושו מפוז ומרקד - דוקא מחמת שיוסף עשה רקודים בבית הסנה, וראה הכל בעין טובה - כל מה שהוא היה עשה ה' הצליח בידו.

לפי דברנו מבאר מה שהתורה הקדושה מדגישה שהערביים שהובילו את יוסף הצדיק למצרים נשאו מיני בשמים בכדי שלא יריח ריח רע של נפט. יש כאן יסוד עצום! בתוך כל הקשי והסתרה שיוסף נמכר לערביים במחיר נעלים, והוא מובל כעבד נרצע לארץ זרה של רשעים כאשר אה לפני זמן מועט כמעט הרגו אתו, ה' הראה ליוסף שהוא עמו ממש, ומשגיח עליו לפרטי פרטים, ודואג לו לריח טוב.

פי יוסף הצדיק העריך את הריח הטוב, הוא התמקד בטוב ולכן ה' נתן לו טוב, הוא ראה את השגחת ה' עליו ולא נתן לכל הקשי בלבב אתו מהאמונה. ולפיכך זכה יוסף למלכות, כי מלכות בראש ובראשונה מתחילה

פרשתנו הנה מהפרשיות המטלטלות ביותר וגלת הכותרת שלה היא עין טובה. הן בפרשה של יוסף ואחיו, הן בפרשה של בני יהודה, והן במעשים של יוסף הצדיק במצרים. ועלינו להתבונן בפרשה נפלאה זו היא היא שיכת אלינו ובמה אנו מתקרבים על ידה לקב"ה.

בודאי שאין לנו שום שמץ של משג בשבטים הקדושים שבטי קה, אולם התורה הקדושה מלמדת אתנו כמה עלינו להזהר מקנאה ולשון הרע, כמה צריך להקפיד על כבוד הבריות, וכמה צריך לעבד על עין טובה, ההפך מאונן שלא רצה להקים שם לאחיו.

ובכדי להיות עם עין טובה צריך להרגיש שלא מגיע לנו כלום, היות שכאשר אדם טועה לחשב שמגיע לו הכל, תמיד הוא יתלונן למה חסר לו. ברם, כאשר אדם משכיל שכל מה שיש לו זה בחסד, הוא יתמלא בהערכה ובשמחה מרב טוב ולא יענין אתו מה שיש לאחרים, פי הוא יהיה עסוק בטוב המרובה שה' נתן לו.

וזו המעלה של יוסף הצדיק שנקרא "בן פרת יוסף בן פרת עלי עין" - ודרשו בגמרא (ברכות כ.) אל תקרי עלי

<<

לא נתונים בבור חשוף ובפחד אים ונורא.

לכל אחד ואחד יש קשיים ונסיונות השאלה איך אדם מתמודד אתם, אם כל הזמן הוא עסוק במה שאין לו או שהוא שמח במה שכן יש לו, לדגמא אדם שגר בדירה שכורה וקטנה מחליט אם להיות ממרמר על כך שאין לו בית משלו, או לקפץ משמחה על שהוא לא הומלס ויש לו היכן לגור, האם להעריך את החסד העצום שיש לו משפחה או להיות עסוק במשפחה הגדולה שיש לאנשים אחרים; האם הוא בטוח שהאשה והילדים שיש לו הם הטובים ביותר בשבילו או שהוא מתלונן מתוך מחשבה שלשני יש משפחה מצלחת משלו.

וזה מהותם של ימי החנכה 'נר איש וביתו' - תדליק את האור שבה, את האור שבבית שלך. תתבונן כמה אתה טוב, כמה טוב ה' עושה אתה, תאיר את האור של הטוב שבביתך וכך תאיר גם לבאי עולם.

מו"ר רבי אביגדור מילר זצ"ל היה מכניס מדי פעם את ראשו בתוך גיגית מים וכאשר הוא הרגיש שקשה לו לנשם הוא היה מוציא מיד את הראש ואומר: 'רבונו של עולם, אני כל כך מודה לך שאני נושם, כמה אני מאשר במתנה העצומה שאתה נתן לי - בנשימות שמחיים אותי.

ואפשר לומר בדרך דרש שמה שאמרו חז"ל 'אין משיחים בשעת הסעודה', היות שבסעודה מתחוללים נסים עצומים בגוף האדם, כל מערכת הפה והעכול, ואדם צריך להפסיק מכל עסוקיו ולהתבונן בכל הנפלאות שבגופו, שהלב עבד, הפליות מסונות, המעים עושים את פעלתם הנפלאה, והלבלב מנתב את הספר למקומות הנכונים, וכן הלאה.

חנכה זה זמן שאנו נמצאים בבית, וצריך לשבת ליד הנרות עם הילדים ולפרסם להם את האמונה, להאיר את חסדי ה' שעשה עם אבותינו ועמנו בכל יום ויום. לדבר על כל הטוב שה' עושה עמנו, לשיר שירים של הודאה, לשדר הרגשה חיובית בבית, ובפרט בימנו שאויבי ישראל נשאו ראש, עלינו לחזק את האמונה והבטחון בבורא שלא עזבנו מעולם ולא יטשנו לעולם.

וזה שאמרו חז"ל: "בכל דרקה דעהו", בכל יום תעצור ותתבונן איך אתה דבק בה! תאמר: רבונו של עולם! אתה מנשים אותי מפרנס אותי, נתן לי דעת מה וכיצד לעשות, אני מעריך אותך, אני אוהב אותך, אני מודה לך על כל הטוב, על המשפחה, על הילדים, על הבריאות, על כל החסד. אני מבקש ממך, שלעולם אדע שאני תלוי ודבוק בך, שאנצל את חיי לעשות טוב בעולם, מתוך ידיעה שאתה מעשה אותי.

המורם מפל האמור: אנו מצוים להאיר את כל חסדי ה' שעמנו, ולעשות מכה עסק גדול: גלבש משקפים שמלאים באור של חסדי ה' ורוב טובו וחסדו, ועל ידי פן הקטטות והחלישות הדעת לא ימצאו מקום בלבנו כלל.

באדם עצמו - שהוא מולך ושולט על רגשותיו ורצונותיו, ויודע להתעסק בטוב ולהפך את הרע לטוב.

וזה המהות של חנכה שאנו מדליקים נר קטן שמאיר, גם כשהכל מסביב חשוף, חשך לא מגרשים במקלות, מדליקים אור והחשך מסתלק מאליו, חז"ל אומרים (לקו"ש) 'וחשך זו יון' - היונים לא רצו להרג את הגוף אלא את הנשמה שהיא אור ה', כאשר אדם שוקע בחשך של העולם הזה הוא ראה את הכל חשוף ותמיד הוא יראה חסרונות, אולם האמת שלא חסר לנו כלום, חסר לנו דעת, ואם יהיה לאדם שכל להאיר את כל הטוב שה' נתן לו תמיד, הוא יהיה מאשר כי הוא יראה את השגחת ה' גם בכל קשי ונסיון.

וזה לא קל בכלל, כי היצר מטעה את האדם ומחשיך לו את כל הטוב, כל קשי קטן הופך להר גדול שמעסיק את האדם כל היום וגורם לו מרמור וטרוניות. ולפיכך בימי החנכה - שמסמלים על הנצחון של כלל ישראל על יון על נצחון האור על החשך - חז"ל קבעו לנו להודות ולהלל, ללמדנו שהנצחון האמתי הנו כאשר נפתח לאדם עיני השכל והוא ראה את כל הטוב שה' מסובב אתו ומודה לו על כך.

ולכן אנו קוראים בימים אלו את ההלל של דוד מלכנו שבכל עת שר ושבח לקב"ה מתוך הרגשה שה' הרים אתו מאשפות. בכל יום הוא הרגיש שלא מגיע לו כלום וה' ברחמיו המרבים מנשים אתו וממליך אתו ומלמד את ידיו לקרב. ולמרות שהיה אכן שמאסו אותו הבונים, ה' זכה אותו להיות ראש פנה, דוד מלכנו המליך את ה' בכל מצב וראה כמה ה' אוהב אתו ונתן לו, ולכן הייתה לו רוח טובה, רוח של שמחה.

והיות שאנו חיים בהרגל של טוב אנחנו לא שמים לב בכלל לכל הטוב שמקיף אתנו בכל רגע, ורק כאשר נחסר מהטוב אנו מבחינים שבפעם היה לנו הכל. יוסף הצדיק התפעל מהנשימות המתוקות שה' מנשים אתו בדרך גלות, כי הוא התבונן שיכול להיות לו יותר גרוע, שבנוסף לכל הצער יכל להיות לו גם ריח רע.

יש כאן שאלה עבור כל אחד ואחד מאתנו: האם התפעלנו פעם מכה שאנו לא מריחים כל הזמן ריח רע? האם אנו ממליכים את ה' על הריח הנפלא שיש באכל? האם התבישנו מהחסד העצום שה' פתח את ידיו ומשביע אתנו כל כך הרבה חדשים ושנים בשפע עצום כל כך?

כאשר אנו שומעים על חסופים רבים ששבויים כעת בבור השבי הנורא בעזה ובקשי יש להם אכל, זה צריך לעורר את לבנו ברחמנות גדולה ובתפלה מעמק הלב לפני ה' שיגאל אתם ואת כל הנמצאים במצור בקרוב, ולא יהיה שום צער ושום נזק לשום יהודי וכלם ישונו בתשובה ונזכה לגאולה השלמה, ובד בבד להתבונן בחסד העצום שה' מרחם עלינו ומביא לנו אכל ובריאות ואנו יכולים ללכת ולהסתובב ואנו

להדליק נרות, שאמנם זה מעשה קטן, אבל הוא מלמד אותנו שצריך לגלות ולהאיר את האור שבתורה, ולהוציא מלמודינו מדות טובות ומעשים טובים, הודאה ואהבת ה'.

וזה שתלמי תרגם את התורה לינונית, כי רצה להראות שהתורה היא חכמה כשאר חכמות הגויים חלילה. ברם, חז"ל מלמדים אותנו לעשות זכר לנס פח השמן, שלא הדליקו שמן טמא, למרות שטמאה התרה בצבור, כי הנצחון על היונים והמתיונים, הנו רק כאשר אנו מקבלים מהת"ח את המאור שבתורה, בקדושה ובאיכות משלמת של מחשבה וקרבת ה', ולא עושים את המצוות כמלמדה חלילה.

ה. בחנכה אנו צריכים ליקר ולהעריך את הטבע, את זה שאנו בריאים. ולפיכך חנכה זה חג שבתוך ימי החל, היות שמטל עלינו להאיר את הימים הרגילים שכלל לא מובן מאליו שאנו יכולים לחיות אותם בשגרה בשלום ושמחה, לאדם יש מליארדי נסים, הגוף פועל, והוא יכול לשבת בביתו בשלום, ועוד טובות ונפלאות לרוב.

וכאשר נשיג בדעתנו שהטבע כלו משגח, ונעשה מתוך אהבת ה' עלינו - נהיה קרובים אליו יתברך בכל תחום, ולא רק על ידי נסים.

א. בימנו אנו רואים שיש הרבה נסים שאיבי ישראל מנסים בכל דרך לכולתנו והקב"ה מצילנו מידם, עלינו לקים 'שיחו בכל נפלאותיו' ולהתפעל מאהבת ה' והשגחתו עלינו וזה מביא עוד נסים כמו שכתוב 'נתתה ליראיך נס להתנוסס'.

וכן כאשר אנו שומעים על יהודים שגרצחים על קדוש ה' הי"ד וכן על פצועים רבים, אנו צריכים לעצר לזמן מה ולהשתתף בצערם הגדול של המשפחות, ובד בבד להיות ערכים עם הקדושים שזכו לקדש שם שמים, בכך שאנו נחיה על קדוש ה' וכן להרבות בתפלות על כלל ישראל שישובו לביתם בריאים ושלמים.

ב. השמש מאיר את כל הנרות, ללמדנו שגר לאחד גר למאה, ולא נחסר מהשמש מאומה. וכן כאשר אנו נתן משלנו לזולת - לא נחסר, ואדרבה נוסף לעצמנו זכיות ואור.

ג. בחנכה יושבים חצי שעה ליד הנרות ומאירים את כל הטוב, ועל ידי כך זוכים לאור הגנוז שהיא ראייה שכלה טוב.

ד. היונים רצו להשכיח את המאור שבתורה, שהמצוות מגלות לנו את העמק של ההודאה וקרבת ה' שבתורה, וכן מהתורה אנו למדים את הדעת והמתיקות שבמצוות. ועל כן תקנו החשמונאים

פנינים מצויירים

נראה קטן וטבעי, וכן להעריך את המעשים הקטנים שאנו עושים עם הסוככים אתנו. וכמוכא במדרש על הפרשה שאלו היה ראובן יודע שהתורה תכתב עליו "למען הצילו מאחיו להשיבו אל אביו", הוא היה נושא את יוסף על כתפיו ולוקח אותו לאביו.

נורא נוראות! אם כל יהודי ויהודי היה יודע כמה ה' מתפאר על כל התגברות שאדם מתגבר על נסיונותיו, עד כמה ה' שמח כאשר אדם עוסק בתורה, וכמה התגברות על הפעם יקרה בעיני ה', כמה שמירת עינים חביבה לפני ה' - זה היה נותן לנו פחות לעשות דברים גדולים ונעלים.

זה היסוד של חנכה, שהפך שמן - הפכים הקטנים, הגר הקטן שמאיר - זהו הנס העצום. ולכן לא עושים עסק גדול מהמלחמה אלא דוקא מהדברים שגוראים לנו קטנים וסגרתיים כמו נס השמן.

וכן בכך אדם לחברו נשים דגש על הדברים שאדם דש בעקביו, שלא נחשב שזה לא נורא אם אמרנו מלה לא טובה בבית כי מה כבר עשינו. וכן להפך, מלה טובה שאדם מחזק ומעודד שזה עולמות של טוב והם אלו שמביאים אותו לגדולות.

"וישב יעקב". חז"ל אומרים 'בקש יעקב לישב בשלום - קפץ עליו רוגזו של יוסף'. חז"ל מלמדים אתנו פאן יסוד עצום! לכל אחד יש נסיונות במשך החיים, וכאשר אדם מסים עם נסיון אחד מגיע נסיון חדש. והעבודה שלנו לא להתיאש ולא לפל ברוחנו, להמשיך להלחם גם אם אדם מעד ונחלש.

ולא עוד אלא, שדוקא הנסיונות מנשיאים ומרוממים את האדם, כמו שיעקב אמר למלאך: "לא אשלחך כי אם ברכתני" - דוקא הנסיון מביא לי ברכה - ולא רק לי אלא לכל יוצאי חלצי, כענין שאנו רואים שדוקא הנסיון עם הרמאות של לבן זכה את יעקב לשנים עשר שבטי קה, וכן הלאה.

ולפיכך התורה מדגישה שיעקב חזר על פכים קטנים ונותר לבדו ודוקא שם המלאך נאבק עמו, כי המלאך לא רצה שנעסק בפכים הקטנים, שלא נעריך את הדברים הקטנים, את ההתגברות על הנסיונות שבכל יום, שלא נעריך את המלה הטובה שאנו נותנים לילדים ונהיה עסוקים רק בדברים גדולים; וכן שלא נעריך את החסדים שגוראים לנו קטנים.

אולם יעקב אבינו מלמד אתנו להעריך את החסד למרות שהוא

בשמחה ששלום לאשה ולילד והם יצאו מכלל סכנה. הרגשתי שברכתו של הרבי עמדה לי.

בהגיע בני לגיל שלוש לקחתי אותו לרבי והוא ברך אותו, כשעמדתי לצאת הוא תפס בידי ואמר לי: 'אריה, אני לא מבקש ממך שום דבר רק דבר אחר, תשלח את בנך למוסדות חרדיים', הוא המליץ לי על מקום למודים בעירי ואני הבטחתי לו שאשלח לשם.

כשהגעתי הביתה אמרתי לאשתי שבשנה הבאה נשלח את בננו לאותו מקום, ב"ה אשתי היתה עם תמימות ואמונת חכמים כמוני ואמרה 'נעשה מה שהרבי אמר לך'.

בני התחנך בחנוך תורני והביא לנו רב נחת ובזכות זה גם אנו חזרנו בתשובה, יצרנו קשר עם רב בית הכנסת והוא הזמין אותנו אליו לסעודות שבת, התחנקנו יותר ויותר ואף קרבנו עוד משפחה מרומניה שגרו בשכונת אלינו. כיום אני בפנסיה ואני זוכה לעסק יום שלם בתורה.

ובכל שנה ושנה במסבת חנכה המשפחתית אני מסתפל על ילדי, נכדי וניני, ומודה לבוא עולם על נס חנכה הפרטי שלי... על הנחת המרבה והאמתי שיש לי, ועל קרבת ה' שזכיתי לה בזכות נר קטן שהדליק את נשמתו.

לא ידעתי עוד על היהדות. האנטישמיות שרצה בכל פנה והורי שהיו מודעים לכל זועות השואה האימה, העדיפו להסתיר את יהדותם.

כשהייתי כבן שש עשרה, יצאתי לעבד בכדי להביא מעט פרנסה לבית הורי. יום אחד באמצע העבודה נגש אלי אחד הפועלים וסטר לי סטירה מצלצלת וצעק לי: 'אני יודע שאתה יהודי, מגיע לך עוד מכות וזה המנה הראשונה'. הייתי המום, הסתכלתי לכל הכוונים וראיתי איך שאר העובדים צוחקים ביניהם ואומרים 'יהודי, יהודי', לא ידעתי מה לעשות, אבל דבר אחד ידעתי שהם משחתים ורעים ואני זכיתי להמנות על העם היהודי, הנשמה שבתוכי התעוררה ואני הרגשתי שאין לי מה לחפש עוד ברומניה.

למחרת לא הלכתי לעבודה ויצאתי לסדר לעצמי עליה לארץ הקדש, היו לי הרבה קשיים לסדר את כל העניינים הדרושים אבל הם רק הגבירו לי את הכסופים לארץ הקדש, הרגשתי שאני לא לבד וה' מלנה אותי על כל צעה, בזמנים שהרגשתי שנתקעתי, בקשתי מה' במלים פשוטות ותמימות שיזכה אותי להתקרב אליו יותר ולעלות לארץ הקדש.

בזמנו, לא זכיתי לשמור תורה ומצוות, אבל האמונה והתפלה בקעו מעמק נשמתו. זכיתי לעלות לארץ הקדש והתגוררתי בשכונה שאין בה כמעט שומרי תורה ומצוות.

אחרי כעשור זכיתי להתחתן עם יהודיה כמוני שעלתה מרומניה וגם לא ידעה כמעט כלום על היהדות, בשנה שאחרי החתונה ראיתי יהודי בשכונתי שמדליק נרות חנכה בחצר ביתו, עמדתי כמסמר למקומי, חזרתי במחשבתי עשרות שנים אחורה כשהייתי ילד כבן שלוש, שביללה אחד לקחו אותי הורי לבית סבי ושם ראיתי אותו מדליק נרות חנכה, מאז לא הייתי אצל סבי וכעת הרגשתי קשר מיחד לנרות החנכה, בזכרתי שהיה לסבי קשר לחסידות ויזניץ ורצייתי לראות את הרב'ה מויזניץ.

נגשתי לאותו יהודי שהדליק נרות ושאלתי אותו אם הוא יודע היכן נמצא הרב'ה מויזניץ, הוא אמר לי שיש חסידות ויזניץ בבני ברק. חזרתי הביתה, בקשתי רשות מבני ביתי לסוע לבני ברק, עלייתי על אוטובוס ונסעתי לבני ברק, ירדתי באחת התחנות ואנשים הראו לי היכן זה ויזניץ, כשנכנסתי לבית המדרש האדמו"ר היה באמצע הדלקת נרות חנכה וזה רגש אותי במיוחד, אחרי ההדלקה נכנסתי לאדמו"ר והוא האיר לי פנים ודבר עמי בחביבות גדולה.

אחרי כחצי שנה נשקפה סכנה גדולה לאשתי ולבני בעת שנולדה הרופאים אמרו שהם לא יודעים אם הם יחיו וצריך נס, נסעתי מיד לבני ברק ובקשתי ברכה מהאדמו"ר, הוא ברך אותי בחם שאזכה לילדים בריאים ושלמים ולנחת יהודי, הרגשתי הקלה גדולה בלבי. שבת לבית החולים ושם בשרו לי

ווארט לשולחן שבת

בשבוע האחרון עלה בסערה השמימה הקדוש הרה"צ הדגן אלימלך וסדרמן הי"ד בפגוע נורא יחד עם עוד נשמות שעלו במעלות קדושים וטהורים על קדוש ה', נביא כאן ספור נורא הוד על גדלתו כפי שהובא לשלחן המערכת:

כאשר ר' אלימלך נעשה בר מצוה קנו לו הוריו חליפה חדשה. אחיו שהיה גדול ממנו אמר שגם הוא צריך חליפה חדשה כי החליפה שלו כבר נהיתה קטנה עליו, ברם הוריו אמרו שאין להם כסף לקנות שתי חליפות. כשר' אלימלך שמע זאת הוא לא חשב פעמים, ואמר לאחיו 'אני אלבש את החליפה שלך שמתאימה לי (למרות שהיתה נראית מרפטת וישנה) ולך יקנו חליפה חדשה'.

וכן תמיד כל מחשבתו היתה לעשות חסד ושיהיה לאחרים הרגשה טובה, וכו הציטרף למעשי החסד הכפירים של חמיו הצדיק ר' אשר פרינד זיע"א, והיה דואג לאלפי משפחות שיהיה להם אכל בשפע לחגים.

בתקופה האחרונה הוא אמר לבני משפחתו שהוא רוצה להיות כמו הרוגי מלכות שאין כל ברנה יכולה לעמד במחיצתם בעולם הבא, והקדוש ברוך הוא זכה אתו לחיות על קדוש ה' ולמות על קדוש ה'.

ה' ירחם על כל כלל ישראל הנמצאים בצרה ובשביה ויאמר לצרותינו די בגאולה השלמה בב"א.